

KUOPIO

Väliarviointi

Tarkastuslautakunta
24.9.2019

24.9.2019

Tarkastuslautakunnan väliarviointi kaupunginvaltuustolle

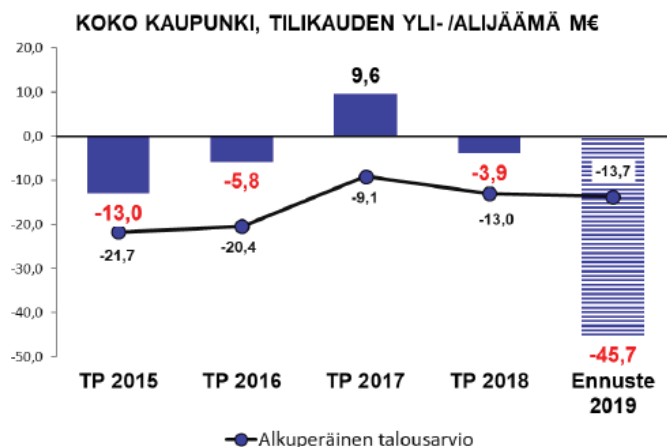
Tarkastuslautakunnan väliarviointi perustuu arviointikokouksiin sekä toiminnan ja talouden seurantaraportteihin. Kuntalain 121§:n mukaisesti Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 23.9.2019 käsitellyt kuluvan vuoden II-osavuosikatsauksen ja vastineet vuoden 2017 jälkiseurantoihin ja vuoden 2018 arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastuksen vuoden 2019 työohjelmasta

Tarkastuslautakunta on laatinut kuluvan tarkastusvuoden työohjelman kokouksessaan 10.4.2019. Työohjelman mukaisesti lautakunta on tähän mennessä kuullut Savo-Pielisen jäte-lautakunnan, Jätekuikko Oy:n ja asuntotoimen johtavia viranhaltijoita toimialansa toiminnan ja talouden toteutumisesta. Kaupungin toimintaa koskevista arviointihavainnoista raportoidaan kevään arviointikertomuksessa.

Tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy:n vastuullinen tilintarkastaja Tiina Lind esitteli tarkastuslautakunnalle tilintarkastuksen työohjelman 22.8.2019. Tilintarkastuksen työohjelma pohjautuu tarkastusriskien arviointiin ja siinä huomioidaan vuosittain tehtävien hallinnon, kirjanpidon, tilinpäätöksen ym. kuntalain edellyttämien tarkastusten lisäksi poikkihallinnollisten talous- ja tietohallintoprosessien ja niihin liittyvien kontrollien tarkastus. Tilintarkastuksessa tarkastetaan mm. talousarvion noudattamista ja talousarviorakennetta, investointeja sekä sisäisen valvonnan toimivuutta. Tarkastuskohteille annetaan palaute tarkastuksista ja olennaisista epäkohdista raportoidaan kaupunginjohdolle ja tarkastuslautakunnalle.

Valtuustoon nähden sitovien määrärahojen toteutumaennuste

Kuvio: Talous- ja omistajaohjaus

Kuopion tämän vuoden talousarvio laadittiin 13 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, mutta ennuste arvion toteutumisesta on huomattavasti heikompi. Elokuun 2019 tilinpäätösennusteen mukaan ydinkaupungin (pl. liikelaitokset) tulos tulee olemaan 46,7 milj. euroa alijäämäinen, mikä on 31 milj. euroa talousarviota heikompi tulos. Koko kaupungin tulos tulee ennusteen mukaan olemaan 45,7 milj. euroa alijäämäinen, mikä on 31,9 milj. euroa talousarviota heikompi tulos.

Ydinkaupungin (pl. liikelaitokset) talouden toteutumaennuste

	Toteuma 31.8. 1000 €	Toteuma %	Talous- arvio 1000 €	Ennuste 2019 1000 €	Ero TA / Ennuste	Ennuste toteutuma %
Toimintatuotot	91 527	64,61 %	141 658	140 783	-876	99,38 %
Myyntituotot	31 879	64,14 %	49 704	50 917	1 214	102,44 %
Maksutuotot	23 566	55,79 %	42 243	40 930	-1 312	96,89 %
Tuet ja avustukset	9 757	92,37 %	10 563	12 514	1 952	118,48 %
Muut toimintatuotot	26 325	67,24 %	39 149	36 421	-2 728	93,03 %
Toimintakulut	-553 930	65,98 %	-839 504	-855 362	-15 858	101,89 %
Henkilöstökulut	-198 428	66,78 %	-297 123	-299 219	-2 096	100,71 %
Palvelujen ostot	-255 554	65,87 %	-387 964	-400 409	-12 445	103,21 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 402	74,24 %	-16 705	-19 294	-2 589	115,50 %
Avustukset	-30 682	60,65 %	-50 592	-49 697	895	98,23 %
Muut toimintamenot	-56 864	65,27 %	-87 120	-86 745	375	99,57 %
Toimintakate	-462 403	66,26 %	-697 846	-714 580	-16 734	102,40 %
Rahoitustuotot ja -kulut	19 109	68,89 %	27 740	28 761	1 021	103,68 %
Verotulot	294 848	61,77 %	477 300	460 020	-17 280	96,38 %
Valtionosuudet	132 050	67,20 %	196 500	198 100	1 600	100,81 %
Vuosikate	-16 396	-443,82 %	3 694	-27 698	-31 393	-749,76 %
Poistot ja arvonalentumiset*	-15 702	66,54 %	-23 600	-23 554	46	99,80 %
Satunnaiset erät			4 500	4 500	0	100,00 %
Tilikauden alijäämä	-32 098	208,35 %	-15 406	-46 752	-31 346	303,47 %
Tilikauden tulos	-32 098	208,35 %	-15 406	-46 752	-31 346	303,47 %

* poistot ovat vain ydinkaupungin osuus

Kuntien verotulokertymän vajeen taustalla ovat ennakonpidätysmenettelyn uudistus ja ongelmat tulorekisterin käytössä. Valtakunnallisesti tämän vuoden kertymää siirtyy arviolta 600-700 miljoonaa euroa ensi vuoden puolelle. Kuopion kaupungin verotulokertymä ennustetaan jäävän talousarviosta 17,3 milj. euroa. Siirtyminen joustavaan verotuksen valmistumiseen muuttaa kuntien verotulojen kuukausitilitysten rytmityksen pysyvästi.

Toimintakatteen kehitys palvelualueittain

	TA+TAMU 2019 M€	Ennuste 2019 M€	Erotus + paremmin - huonommin M€
Elinvoima ja konsernipalvelut	-27,5	-26,8	0,7
Kaupunkiympäristön palvelualue	-1,7	0,6	2,2
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	-38,3	-38,6	-0,3
Kasvun ja oppimisen palvelualue	-202,6	-202,6	0,0
Perusturvan palvelualue	-156,2	-159,9	-3,7
Terveystuotannon palvelualue	-251,5	-264,3	-12,8
-Josta erikoissairaanhoidon	-169,8	-181,3	-11,5
Terveystuotannon palvelualue ilman ESH	-81,7	-83,1	-1,4
Vaalit	-0,3	-0,2	0,1
Tarkastustoimi	-0,3	-0,3	0,0
Yleishallinto	-19,5	-22,4	-2,8
Toimintakate ydinkaupunki	-697,8	-714,6	-16,7
Tilakeskus	32,2	31,3	-0,9
Kuopion Vesi	13,6	13,8	0,2
Muut taseyksiköt ja liikelaitokset yht.	2,9	2,9	0,0
Toimintakate koko kaupunki	-649,2	-666,6	-17,4

Kuopion kaupunki

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoimisto

24.9.2019

Terveystalouden palvelualueella talousarvion ennustetaan ylittyvän 12,8 milj. euroa. Ylityksestä erikoissairaanhoidon osuus on 11,5 milj. euroa, josta erikoissairaanhoidon kustannusylitystä (3,9 milj. euroa) ja sairaanhoitopiiriin kertyneiden alijäämien kattamista (7,6 milj. euroa), jotka kirjataan tulosvaikutteisesti kuluvalle vuodelle. Oman terveystalouden ylitys 1,3 milj. euroa, joka koostuu hoitotarvikkeista ja lääkkeistä sekä maksuttoman raskauden ehkäisykustannuksista.

Tarkastuslautakunta muistuttaa tänäkin vuonna, että erikoissairaanhoidon menojen budjetoinnissa olisi hyvä päästä realistiseen budjetointitapaan yhteistyössä sairaanhoitopiiriin kanssa. On myös hyvä huomioida, että seurantaraportin mukaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin elokuun tilanteessa tilikauden alijäämä on 4 milj. euroa. Kaupunki on asettanut talousarviossaan sairaanhoitopiirille tavoitteeksi 2 milj. euron ylijäämän.

Perusturvan toimintakatteen ennustetaan ylittyvän talousarviosta 3,7 milj. euroa. Perusturvan palvelualueella kasvava asiakasmäärä vanhusten ja vammaisten palveluissa sekä lapsiperhepalveluissa ja vanhusten hoivapalveluissa lisäävät asiakaspalvelujen ostoja ja henkilöstömenoja. Lisäksi omaishoitajien määrä on kasvanut vammaispalveluissa.

Yleishallinnon toimintatuottoihin sisältyvien osakkeiden myyntivoittojen arvioidaan jäävän 2,9 milj. euroa talousarviota pienemmiksi. Valtionosuuksien ennustetaan ylittyvän 1,6 milj. eurolla ja korkomenojen pienentyvän 1,0 milj. eurolla.

Kaupunkiympäristön palvelualueen toimintakatteen arvioidaan toteutuvan 2,2 milj. euroa talousarviota parempana. Maankäyttö- ja kehittämissuorituksiin liittyy edelleen riski niiden toteutumisen osalta. Tilakeskus arvioi tämän hetkisen lisämäärärahaatarpeensa noin 0,9 milj. euroksi, koska käyttöomaisuuden myyntivoittotavoite ei toteudu ja kunnossapitomenot toteutuvat budjetoitua suurempina. Kuopion Veden toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 0,2 milj. euroa talousarviota parempana. Muiden toimintakate-ennusteet ovat talousarvion mukaisia.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuopion kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 16.9.2019 esityksen yt-neuvottelujen aloittamisesta kaupungin talouden tasapainottamiseksi. Kaupunki etsii 10 miljoonan euron säästöjä vuosina 2020 ja 2021. Henkilöstömenojen osuus säästötavoitteesta on 8 miljoonaa euroa. Henkilöstön vähentämistarve on Kuopion kaupungin mukaan enintään 200 henkilöä.

Talouden sopeuttamiseksi tarkastellaan tulopohjaa kuten esimerkiksi maksuja ja veroja sekä toimintakulujen kuten esimerkiksi henkilöstövuosien kasvun hillitsemistä. Lisäksi tullaan kiinnittämään huomiota mm. palveluverkoston ja toimitilojen määrään ja laatuun, tukipalvelujen ja hallinnon toimivuuteen sekä toimintatapojen uudistamiseen asiakastyössä. Myös yhteistyön lisäys ja tehostamistarpeet eri palvelualueiden ja toimintayksiköiden välillä sekä hankinnat niin tytäryhteisöiltä kuin ulkoisilta palveluiden tuottajilta ovat sopeuttamistarkastelun kohteena.

Henkilöstövuosissa etsitään säästöjä mm. tarkoituksenmukaisella työnjaolla, eläköitymisen ja muun vaihtuvuuden hyödyntämisellä sekä tehtävien uudelleen järjestelyillä. Tavoitteen saavuttamiseksi on mahdollista, että henkilöstöä joudutaan osa-aikaistamaan, irtisanomaan, myöntämään vapaaehtoisia virka- ja työvapaita sekä sopimaan henkilöstöjärjestöjen kanssa lomarahavaihtamisesta vapaaksi.

Kestävässä ja pitkäjänteisessä taloudenhoidossa tarvitaan valmiuksia käyttää myös kauaskantoisempia sopeuttamistoimenpiteitä. Tarkastuslautakunta tulee seuraamaan sopeuttamistoimenpiteiden vaikuttavuutta.

Kuopion kaupunki

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoimisto

24.9.2019

Talousarviomuutokset

Talousarviomuutoksia ei seurantajaksolla (tammi-elokuu) ole tehty. Kaupunginvaltuuston syyskuun kokouksessa on kuitenkin hyväksytty teknisenä talousarviomuutoksena yleishallinnon määrärahavarausten 2.941.812 euron siirto palvelualueille kilpailukykyopimukseen sisältyneen lomarahaleikkauksen päättymisen vaikutuksen mukaisesti. Teknisenä talousarviomuutoksena on myös siirretty perusturvan johdon tukipalveluista yhden henkilön henkilöstömenoihin ja työntekijän oheiskustannuksiin varattu 85.000 euron määräraha elinvoima- ja konsernipalveluihin työntekijän työyksikön vaihdoksesta johtuen.

Talousarviomuutoksena päätettiin syyskuun kaupunginvaltuuston kokouksessa siirtää Lippumäen tekojääradan maalarakennuksen osalta vuoden 2019 yhdyskuntarakentamisen liikunta- paikkojen investoinneista 120 000 euroa tilakeskuksen investointeihin. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi pelastuslaitoksen lisämäärärahaesityksen (273 561 euroa) viestivälineiden, kaluston sekä kesken jääneiden ambulanssien hankintaan. Ambulanssien hankinta rahoitetaan kaupungilta otettavalla lainalla, joka kasvaa alkuperäisestä talousarvioon merkitystä 240.000 eurosta 312.360 euroon.

Henkilöstö

Sairauspoissaolojen vähentämistavoite 2 pv/htv ei toteudu. Sairauspoissaolot ovat kuitenkin vähentyneet heinäkuun lopun tilanteesta (-0,3 pv/htv). Myös tapaturmista johtuvat poissaolot ovat vähentyneet (-0.2 pv/htv).

Järvisseudun Työterveys Oy:n selvityksen mukaan sairauspoissaolot johtuvat mielenterveyteen ja käyttäytymiseen liittyvistä syistä, tuki- ja liikuntaelinten sairauksista ja hengitystie-elinten sairauksista. Viisi keskeisintä syyperustetta on säilynyt useina vuosina samana, mutta viime vuosina erityisesti mielenterveyteen ja käyttäytymiseen liittyvät sairaudet ovat lisääntyneet.

Tarkastuslautakunnan havainnon mukaan sairauspoissaolojen vähentäminen on haastavaa, mutta suunta on oikea.

Kaupungin muut tunnusluvut

Kuopion kaupungin ennakkoväkiluku 31.8.2019 on 118 367 henkilöä. Kuopion kaupungin työttömyysaste oli heinäkuussa 11 %. Pitkäaikaistyöttömien, yli 50-vuotiaiden ja alle 25-vuotiaiden työttömyys vähentyi edelleen.

Kaupungin lainamäärän ennustetaan olevan tänä vuonna 396,3 milj. euroa, mikä on noin 53,3 miljoonaa euroa enemmän, kuin tilinpäätöksessä 2018. Kaupungin lainamäärä vuoden 2019 lopussa ennustetaan olevan n. 26 milj. euroa pienempi kuin talousarviossa, koska vuoden 2018 lopun lainamäärä jäi arvioitua pienemmäksi.

Tytäryhteisöjen puolesta annettuja takauksia on avoinna 220,8 milj. euroa, (2018: 226,6) joista valtaosa vuokrataloyhtiöiden ja Kuopion Energian lainoissa. Muiden kuin tytäryhtiöiden puolesta annetut takaukset kohdistuvat mm. vesiosuuskuntiin ja vanhustenkotiyhdistyksiin. Kaupungilla on vastuut lainakannan kanssa yhteenlaskettuna yli 600 milj. euroa. Takauksista peritään takauspalkkioita. Takausvastuun realisoituessa lainanantaja perii maksamatta olevan pääoman kaupungilta, joka kirjataan luottotappioihin ja tuloslaskelmaan heikentämään tulosta.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että takausvastuut tiedostetaan, jotta takauksien antamista harkitaan. Takausriskin hintana toimivaa takauspalkkiota on laskutettu viime vuonna noin 754 000 euroa.

Strategisten tavoitteiden toteutuma

Kuopion strategia on kaupunkiyhteisön strategia ja se ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Strategiassa on neljä näkökulmaa: Kasvava Kuopio, Hyvinvoiva Kuopio, Uudistuva Kuopio ja Resurssiviisas Kuopio. Kuopion menestystekijät (14 kpl) on ryhmitelty näitten näkökulmien mukaan. Strategiassa on myös kolme läpileikkaavaa strategista tavoitetta: digitalisaatio, kansainvälisyys ja kumppanuus. Talousarvion strategiaosaan (s.15-19) on koottu valtuustoon nähden sitovat kaupunkistrategiaa vuonna 2019 toteuttavat tavoitteet.

Talousarviossa tavoitelaatikat sisältävät usein monia osatavoitteita. Myös tavoitteen toteutumisesta koskevia mittareita voi olla tavoitekokonaisuudelle useita. Tavoitteiden toteutumisen arvioinnin kannalta on ollut tarpeen eriyttää osatavoitteet omille riveilleen. Tästä johtuen tarkastuslautakunnan tavoitteiden jaottelu ja laskentatapa poikkeaa talousarviokirjassa sekä osavuosisikatsauksessa käytetystä esitystavasta. Vuoden 2020 talousarviovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota tavoitetaulukoiden esitystapaan, jossa olisi yksi tavoitteen sisältävä lause riviä kohti.

Valtuustoon nähden sitovien, strategisten tavoitteiden seurantatietojen mukaan, toiminta on edennyt pääsääntöisesti suunnitelmien mukaisesti. Tarkastuslautakunnan laskentatavan mukaan osavuosisikatsauksessa (s.26-37) esitetyistä 47 toiminnallisesta tavoitteesta pääosa etenee suunnitellusti, vain viisi tavoitetta etenee hitaasti tai osittain.

Tarkastuslautakunnan mukaan talousarviossa esitetyt valtuustoon nähden sitovat tavoitteet tulee olla eriytetty toisistaan ja merkitty siten, että tavoitteista löytyy selkeät lähtötasot, mittarit ja vastuutahot.

Tarkastuslautakunta arvioi valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumaennustetta tavoitekohtaisessa taulukossa, johon on koottu tavoitteet vastuutahoineen sekä kaupunginhallituksen että tarkastuslautakunnan arviot vierekkäisin sarakkein.

Selitteet:

- Etenee suunnitellusti
- Etenee hitaasti tai osittain
- Tavoite on saavutettavissa
- Tavoitteen toteutuminen on epätodennäköistä
- Ei voida arvioida
- Tavoite on saavutettu

- ELKO elinvoima- ja konsernipalvelut
- KYP kaupunkiympäristön palvelualue
- HEP hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
- KOP kasvun ja oppimisen palvelualue
- PTP perusturvan palvelualue
- THP terveydenhuollon palvelualue

24.9.2019

1.KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Arvio 31.8.	Vastuu-taho	Tarkastuslautakunnan arvio
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyysympäristö	työpaikka-kehitys, liikevaihto, vienti ja palkkasumma	Yritykset saavat osaavaa työvoimaa.		ELKO	Yrityksiä on autettu rekrytoinneissa Future Savo -hankkeen kautta järjestämällä mm. Olemisen vapaus -rekrykampanja. Muuttajapalvelujen kehittäminen on aloitettu.
		Edistetään opiskelijoiden sitoutumista alueeseen.		ELKO	Työperäisen maahanmuuton ja ulkomaalaisten osaajien sitoutumisen edistämistä on käsitelty sidosryhmien kanssa kv-seminaarissa.
		Tarjotaan harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja sekä kotimaisille että Kuopiossa opiskeleville ulkomaalaisille opiskelijoille.		ELKO	Ulkomaalaisten opiskelijoiden harjoittelu- ja kesätyöpaikkatilanteessa ei ole tapahtunut merkittävää edistymistä.
		Edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja ulkomaalaisten ammattiosaajien ja opiskelijoiden sitoutumista alueeseen.		ELKO	Kuopio International Network -verkottumistapaamisia yrityksille ja kv-osaajille on järjestetty kuukausittain.
	Uudet yritykset, yritysystävällisyys	Yrityskanta kasvaa ja kehittyy.		ELKO KYP	Alkuvuodesta 2019/Q1 uusia yrityksiä perustettu 177, muutos -8 yritystä edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna.
		Kuopio säilyttää asemansa yritysystävällisten kärkikaupunkien joukossa.		ELKO KYP	Kuopio 6. yritysystävällisin yli 50 000 asukkaan kunnista v. 2018 (2. vuonna 2016). Sijoitus on hieman laskenut, mutta asema on säilynyt kärkikaupunkien joukossa.
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	Digitaalinen oppimisympäristön ja opetuksen määrä	Kuopiossa on digitaitavat koululaiset.		KOP	Opetussuunnitelmaan kirjattu tavoite 1 laite / 2 oppilasta ei toteutu vuoden 2019 aikana.
		Digitaalisuus edistyy perusopetuksessa ja lukioissa.		KOP	Opettajien osaamistaso on noussut koulutuksen ja tutoropettajatoiminnan avulla.
	Oppilaitosten hakijamäärä, tutkimus- ja kehittämisrahoitus	Savilahden innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee startup-toimintaa ja yritysten kansainvälistymistä.		ELKO KYP HEP	T&k-menot 122,4 M€ v. 2017, muutos +13,8 M€ edelliseen vuoteen verrattuna
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Edunvalvonnan vaikuttavuus	Edunvalvonnan toimintamalli on uudistettu ja edunvalvontaa on terävöitetty.		ELKO	Edunvalvonnan toimintamallin uudistaminen etenee suunnitellusti. Vaikuttavuusviestinnän verkkoalustan toteuttaminen on aloitettu
	muuttohalukkuustutkimus, saavutettavuus	Valtakunnalliset liikennetietokaisut (itärata, vt5, vt9, lentoyhteydet) parantavat Kuopion liikenteellistä saavutettavuutta.		ELKO KYP	Taloustutkimuksen mukaan Kuopio oli 5. kiinnostavin asuinkaupunki v. 2018 (4. vuonna 2016). Itäradan valtakunnallinen valmistelu lykkääntyy.
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	rakentamisen määrä, kaupunkikeskustan elinvoimallisuus	Kaupunkikeskustan elinvoima kasvaa (täydennysrakentaminen, tapahtumat ja kaupunkikulttuuri, liike-elämä, jne.)		ELKO KYP HEP	Kaupunkikeskustan elinvoima on hieman heikentynyt (muutos -2,38 %).
		Savilahden infrastruktuurin (SALLI) toteutus on käynnissä.		ELKO KYP	Savilahden alueen infran suunnittelu on käynnissä.

24.9.2019

2.HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Arvio 31.8.	Vastuu-taho	Tarkastuslautakunnan arvio
2.1. Aktiivisuuden innostava arki	hyvinvoinnin ja terveyden edistämiskertoimet (ns. HYTE-mittarit)	Lasten ja nuorten liikkuminen on lisääntynyt ja on vähintään suositusten mukaista		HEP, KOP	 Toiminnallisen pedagogiikan osuus kouluissa on kasvanut. Osa kouluista mukana koulumatkaliik-kumista edistävässä Fiksusti kouluun -hankkeessa. Tiedot lähtöta-sosta ja liikkumissuosituksista puuttuu.
		Aktivoidaan lasten harrastamista. Tavoitteena on, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on vähintään yksi harrastus.		HEP, KOP	 Kirjastossa lisätty lasten aineis-ton osuutta ja valmisteltu pääkir-jaston lasten ja nuorten palvelui-den siirtoa isompiin tiloihin. Har-rastusten määrätietoa ei ole saa-tavilla.
		Tiivistetään kumppanuutta järjestöjen kanssa.		HEP, KOP	 Maistuva koulu -hanke on saanut rahoituksen kouluikäisten ravitsemus- ja ruokakasvatuksen edistämiseksi. Maistuva koulu on Ruokakasvatusyhdistys Ruukku ry:n, Itä-Suomen yliopiston, pi-lottikoulujen sekä ruokakasva-tuksen asiantuntijoiden kehit-tämä toimintamalli alakoulun ruokakasvatukseen.
	Tilojen monikäyttöisyys ja käyttöaste	Kaupungin tilat, puistot ja alueet ovat helposti asukkai-den ja järjestöjen käytettä-vissä.		KYP, HEP, KOP, Tila-keskus	 Tilojen helppokäyttöisyys on otettu huomioon uusien tilojen suunnittelussa ja peruskorjaus-kohteissa. Puisto ja luontokohteiden tehostettu markkinointi on aloitettu.
2.2. Varhainen tuki	kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset, koulu-tuspaikan ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat	Varhainen tukeminen on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaan.		HEP, KOP, PTP, THP	 Tavoitteen toteutumiseksi ei ole kuvaavaa mittaria.
		Nuoret ja lapsiperheet saavat tarvitsemaansa varhaista ja avoimuuden tukea.		HEP, KOP, PTP, THP	 Lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön tuottamista omalla toimin-tana on tehostettu ja saatu asiakasperheiden jonotilannetta hallintaan.
	Kotona asuvien ikäihmisten osuus, van-husten palveluasuntojen määrä, palveluasumista odot-tavien jono-tusaika	Tuetaan ikäihmisten kotona pärjäämistä ja hyvää elämää.		KYP, HEP, PTP, THP, Tila-keskus	 Kotona asuvien 75 v. täyttäneiden osuus on laskenut, 92,7 % (2017) ja 93,9 % (2016).
		Ikäihmiset asuvat tarvettaan vastaavasti –palveluasumisen tarjonta varmistetaan yhdessä kumppanien kanssa ja varaudutaan tuleviin tarpeisiin.		KYP, HEP, PTP, THP, Tila-keskus	 Asumisen rakenteita (oma ja yksityinen tuotanto) ja tarpeita tuleville vuosille on kartoitettu ja linjattu.
		Vuonna 2019 toteutuu vähintään 75 uutta palveluasumipaikkaa.		KYP, HEP, PTP, THP, Tila-keskus	 Tavoitellusta 75 uudesta paikasta noin puolet on toteutunut alku-vuoden aikana.
		Palveluasumisen paikkojen määrä kasvaa.		KYP, HEP, PTP, THP, Tila-keskus	 Yksityisten hoivayksiköiden käynnistymisen myötä palveluasumisen tarjonta on lisääntynyt.

24.9.2019

2.HYVINVOIVA KUOPIO (jatkuu)

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Arvio 31.8.	Vastuu-taho	Tarkastuslautakunnan arvio
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Kesätyösetelin käyttö	Mahdollistetaan kaikille peruskoulun päättävälle kuopiolaisille nuorille työkokemuksen hankkiminen kesätyösetelin avulla.		ELKO Kaikki	 Työllistämisyksikkö on jakanut kaikille yhdeksäsluokkalaistilaisille keväällä 300 euron arvoiset kesätyösetelit.
	Pitkäaikaistyöttömien määrä, nuorisotyöttömien määrä, työmarkkinatuen kuntaosuus, toimeentulotukea saavien osuus.	Toteutetaan konsernitaseista työllisyyspolitiikkaa.		ELKO Kaikki	 Työllisyyttä edistävä, kumppanuuteen perustuva Taitopajat 2020 -hanke (ESR) on käynnistynyt 1.9.2019. Hankkeen osatoittajia ja rahoittajia ovat Kuopion kaupunki, Servica Oy, Niiralankulma Oy ja Tuveva -työvalmennussäätiö sr. Työllisyyden parantaminen tulisi nähdä selkeästi koko konsernin yhteisenä asiana.
		Hyödynnetään sosiaalisia kriteerejä hankinnoissa.		ELKO Kaikki	 Sosiaalisten hankintakriteerien käyttöä kilpailutuksissa on harjoiteltu.
		Pitkäaikaistyöttömien määrä vähenee ja työmarkkinatuen kuntaosuusmaksu pienenee.		ELKO Kaikki	 Pitkäaikaistyöttömien määrä oli 1911 hlöä (7/2019), muutos -93 hlöä (-4,6 %) vastaavaan aikaan edellisenä vuonna. Työmarkkinatuen kuntaosuus oli 5 434 106 € (1-6/2019), muutos -362 479 € vastaavaan aikaan edellisenä vuonna.
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	asukaspaute, eri osallisuus- ja vaikuttamisvälineiden tarjonta ja käyttö lisääntyy.	Asukkaiden vaikuttamista ja osallistumista omassa elinympäristössä lisätään eri tavoin.		Kaikki	 Asukkaiden vaikuttamista ja osallistamista on tehty laajasti kaikilla palvelualueilla. Mittariksi on kirjattu tavoite, eikä asukaspalautetietoja ole saatavilla.
	Sisäilmailmoitusten määrä, sisäilma- ja korjausten määrä.	Huolehditaan kaupungin toimitilojen turvallisuudesta ja terveellisyydestä.		Tilakeskus Kaikki	 Ajalla 1-8/2019 sisäilmailmoituksia tehty 92 kpl, joka on 15 % enemmän kuin vuonna 2018 vastaavana aikana (79 kpl). Sisäilma- ja korjauksiin on käytetty ajalla 1-8/2019 yhteensä 4,5 milj. €. Tarkastuslautakunnan mukaan on hyvä, että sisäilmaongelmiin puututaan, mutta lisääntyneet sisäilmailmoitukset saattavat kertoa kiinteistökannan heikentyneestä kunnosta.

24.9.2019

3.RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Arvio 31.8.	Vastuu-taho	Tarkastuslautakunnan arvio
3.1. Viisas liikkuminen	kaupunkiliikenteen matkustajamäärä, pyöräilyn ja jalankulun osuus tehdyistä matkoista	Sähköavusteiset kaupunkipyörät otetaan käyttöön Kuopiossa keväällä 2019.	✓	KYP	✓ Tavoite on saavutettu. Kaupunkipyörien vastaanotto ollut hyvää. Pyöräilyn ja jalankulun osuudesta tehtyihin matkoihin ei ole asetettu tavoitetta.
		Joukkoliikenteen matkustajamäärä kasvaa ja asiakastytyväisyys paranee.	●	KYP	👍 Tavoite on toteutunut. Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut n. 9 % edelliseen vuoteen verrattuna ja asiakastytyväisyys parantunut.
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	verkkokoulutusten osuus%, etäkokousten osuus%	Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkouksia.	●	Kaikki	👍 Päivitettyt uudet etätyöohjeet on otettu kaupunkitasoisesti käyttöön. Etätyömahdollisuutta on hyödynnetty laajasti tehtävissä, joihin se soveltuu.
	jätteen määrä, rakentamisen jätteiden hyödyntämisen osuus kaupungilla ja konserniyhtiöissä, %	Vähennetään jätteen määrää ja parannetaan jätteen hyötykäyttöä.	●	KYP Tilakeskus	👍 Jätehuoltomääräyksiin on tehty päivitykset, joilla laajennetaan muovipakkausten, lasipakkausten ja metallin erilliskeräystä kiinteistöissä. Kuopion jätekeskukselle toimitetun yhdyskuntajätteen määrä on vähentynyt 15 % edellisestä vuodesta (36 514 tonnia v. 2018).
		Edistetään rakennusjätteiden hyödyntämistä.	●	KYP Tilakeskus	👍 Purkukohteissa on tehty esipurkuja, joissa käyttökelpoinen materiaali kierrätetään ja purkujäte lajitellaan. Kaikkien Jätehuollon jätteiden hyödyntämistä oli 97 % ja rakennusjätteen 98,5 % v. 2018.
		Parannetaan muovinkeräyksen palvelutasoa ja kampanjoidaan muovittomuuden puolesta (esim. kestokassikampanjalla).	●	KYP Tilakeskus	👍 Kirjasto vähentää muovijätettä ja vapauttaa resursseja muovittamattomuuskokeilussa, jossa aineistoa ei enää muoviteta. Muovipakkausten erilliskeräystä kiinteistöissä ja alueellisissa keräyspisteissä on laajennettu.
	Tilankäytön tehokkuus.	Parannetaan tilojen monikäyttöisyyttä ja tehostetaan tilankäyttöä. Julkisten tilojen iltakäyttö kerhotoimintaan, yms. toimintaan.	●	HEP KOP Tilakeskus	👉 Koulujen salien, liikuntapaikkojen ja asukastupien tilapäinen ja vakiokäyttö on lisääntynyt. Mittari ei kuitenkaan kuvaa tavoitteen kokonaisuutta.
3.3. Energiatietoisuus ja uusiutuva energia	kasvihuonekaasupäästöt, aurinkoenergian ja muun uusiutuvan energian tuotantomäärä, MWh/v	Selvitetään uudisrakentamis- ja peruskorjauskoh-teissa uusiutuvan energian tuotanto- ja käyttömahdollisuudet sekä toteutetaan pilotteja.	●	Tilakeskus	👍 Uusiutuvan energian tuotanto- ja käyttömahdollisuuksia on selvitetty ja pilotteja toteutettu. Kasvihuonekaasupäästöjen määrä on vähentynyt. Mittaritietoa uusiutuvan energian tuotantomäärästä ei ole saatavilla.
	Sähkö- ja kaasukäyttöisten ajoneuvojen osuus ajoneuvokannasta, %	Uusia ajoneuvoja hankittaessa tai leasing-palveluja ostettaessa selvitetään sähkö- tai biokaasuaajoneuvojen hankintamahdollisuus ja -kustannukset (koko konsernia koskeva periaatepäätös).	●	ELKO KYP	👍 Joukkoliikenteen käyttövoimaiselvitys on tehty ja hyväksytty. Sähkö-/hybridiautojen soveltuvuudesta kotihoitoon on tehty selvitys. Ajoneuvojen hankintaa koskevan kaupunkitasoisen ohjeistuksen laadinta on kesken.

24.9.2019

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Arvio 31.8.	Vastuu-taho	Tarkastuslautakunnan arvio
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	kokeilujen määrä, aloitteiden määrä, henkilöstökyselyt	Henkilöstön moniammatilliseen yhteistyöhön on kehitetty uusia malleja sähköisten työskentelyalustojen, kokeilujen ja henkilöstön "kohtaamojen" kautta.		Kaikki	 Microsoftin pilvipalvelu O365 on otettu asteittain käyttöön, kaupunkitasoisesti syksyn aikana. Henkilöstön kehittämisaloitteita on tehty 1.8.2019 mennessä yhteensä 18 kpl (23 kpl v. 2018).
	sairauspoissaolot, tyytyväisyys, korvaavan työn malli käytössä	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut ja sairauspoissaolot ovat vähentyneet 2 henkilötyöpäivää/htv.		Kaikki	 Elokuun 2019 henkilöstöraportin mukaan ydinkaupungin sairauspoissaolot ovat keskimäärin 17,1 pv/htv (17,4 pv/htv 1-8/2018) ja tapaturmapoissaolot 0,7 pv/htv (0,9 pv/htv 1-8/2018). Työhyvinvointia kuvaavaa tyytyväisyyttä ei ole raportoitu.
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	arviointin kattavuus	Kehitetään vaikutusten arviointia (yritysvaikutukset, yms.).		Kaikki	 Uudet ohjeet yritysvaikutusten arviointiin on otettu käyttöön Kaupunkiympäristön palvelualueella. Lapsivaikutusten arvioinnin kehittäminen etenee osana LAPE-työtä.
	uudet käytänteet / toimintatavat / kokeilut	Digitalisoidaan ja sujuvoitetaan palveluprosesseja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa.		Kaikki	 Intran uudistusprojekti etenee suunnitellusti. Kuopion kaupunginkirjasto aloittaa ministeriön rahoittaman digihankkeen vetämisen koko Savon alueella. Näiden lisäksi on käynnistetty useita muita uudistuksia.
	uudistusten eteneminen	Uudistetaan rakenteita ja toimintatapoja tavoitteena toiminnan taloudellisuus ja tehokkuus, vaikuttavuus, aktiivinen, uudistumis- ja osallistumiskykyinen henkilöstö sekä johdonmukainen ja määrätietoinen johtamistyö.		Kaikki	 Uudistukset ovat käynnistyneet usealla palvelualueella. Konserniohje ja omistajapolitiiset linjaukset on hyväksytty valtuustossa syyskuussa. Tavoite on kokonaisuutena melko laaja.
		Varmistetaan, että muutokset henkilöstön ja kuntalaisten kannalta sujuvat palvelutason kärsimättä.		Kaikki	 Tavoite on kokonaisuutena melko laaja ja vaikeasti mitattava.
4.3. Kestävä talous	lainamäärä €/asukas, lainanhoitokky	Ns. sote-kiinteistöjen investointitarpeeseen haetaan kaupungin taseen ulkopuolisia ratkaisuja.		Tilakeskus	 Tilakeskus on neuvotellut sekä yksityisen investorin että Niiralan Kulman kanssa mahdollisuudesta toimia sote-kiinteistöjen investoimiseksi.
		Toteutetaan strategian mukaista investointiohjelmalla valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisesti.		Kaikki	 Investointiohjelman toteuttamista seurataan. Investointien vaihtoehtotarkasteluja on tehty. Tarkastuslautakunnan mukaan investointeja on tarkasteltava kriittisesti ja vallitseva talustilanne huomioiden.
		Tilikauden tulos on valtuuston hyväksymän talousarvion mukainen.		Kaikki	 Elokuun 2019 tilinpäätösennusteen mukaan ydinkaupungin tulos tulee olemaan 46,7 M€ alijäämäinen, mikä on n. 31 M€ talousarviota heikompi tulos. Koko kaupungin tulos tulee ennusteen mukaan olemaan 45,7 M€ alijäämäinen, mikä on 31,9 M€ talousarviota heikompi tulos.

24.9.2019

Konserniyhtiöille asetetut sitovat tavoitteet

Yhtiö	Eräitä keskeisiä konserniyhtiöiden tavoitteita ja niiden toteutumaennusteet
Kuopion Energia Oy	- Fennovoima Oy:n osakeomistuksesta luopumista koskeva tavoite ei toteutunut. Osakkeet ovat edelleen myynnissä. - Kuopion Sähköverkko Oy:n toimitusvarmuusinvestointien toteuttaminen siten, että vuoden 2019 loppuun mennessä kaapelointiaste keskijänniteverkossa on 82 % (2018 78,5 %) toteutui. Kaapelointiaste on elokuun lopussa 82%. - Kaukojäähdytyslaitoksen rakentaminen on myöhässä n. 12 viikkoa. - Kaukolämpöakun rakentamisprojekti etenee suunnitelmallisesti. (Budjetti yli n. 10%.) - Tuloutustavoitteena kaupungille oli korkoina ja pääoman palautuksena vähintään yhteensä 9,0 milj. euroa. Sovitun mukaisesti omistajalle on maksettu 1,6 milj. euroa pääomapalautuksena. Lisäksi osinkoina maksettiin vuoden 2018 tuloksesta 0,5, milj. euroa. Myös ensimmäiseen yhtiöittämiseen otetusta lainasta maksetaan lyhennystä 4,0 miljoonaa euroa. Korkotuloutuksen tavoitemäärä 7,0 miljoonaa euroa on saavutettavissa. Osingonmaksun mahdollisuus selvitetään yhdessä omistajan kanssa. - Kuopion Energia tarjoaa alueen nuorille kesätyö- ja harjoittelupaikkoja sekä mahdollistaa opiskelijoille lopputyöaiheita ja kesän aikana henkilöitä on tehnyt opinnäytetyötään työnsä ohella.
Istekki Oy	- Yhtiön tavoitteena on ollut Istekin roolin säilyminen ja vahvistuminen vähintään kolmen maakunnan alueella sekä kunta- että sote-asiakkuuksissa. Toteutunut, Itä-Suomen yliopisto on tullut uudeksi omistajaksi. - Asiakastytyväisyyssuhteiden toteutumistutkimus tehdään loppuvuodesta 2019. - Tilikauden liikevoittotavoite oli asetettu >1% liikevaihdosta. Liikevoiton toteuma on tällä hetkellä 1,2 % ja osinkoa on jaettu puolet tilikauden voitosta tavoitteen mukaisesti.
Kiinteistö-KYS Oy	- Tavoitteena yhtiölle oli asetettu, että rahoitustulos vähennettynä lainan lyhennyksillä ja peruskorjausinvestointien omarahoitusosuudella on positiivinen. Tavoite ei ole toteutunut, koska luku oli negatiivinen (-256 560,49 euroa). - Asuinneliövelkatavoitteeksi asetettiin enintään 708 euroa/asm². Tavoite toteutunee velan ollessa elokuun lopussa 542,13 euroa/asm². - Omarahoitusosuus perusparannusinvestoinneissa ennustetaan olevan tavoitteen mukaisesti 100%
Kiinteistö Oy Kuopion koulutilat	- Tavoitteeksi asetettu kiinteistöpalvelusopimuksen noudattaminen toteutunee. - Hiltulanlahden koulu- ja päiväkotihanke on valmistunut tavoitteen mukaisesti. - Elinkaarihankkeissa on huomioitu jo suunnitteluvaiheessa resurssiviisaus ja ympäristönäkökulmat.
Kiinteistö Oy Kuopion Luukas	- Tavoite kiinteistöjen pitämisestä kohtuullisessa kunnossa on yhtiön mukaan toteutunut. - Tilikauden tulostavoitteeksi oli asetettu nollatulos. Tulos ennen rahoitustuottoja ja kuluja 31.8.2019 on 23 257,86€.
Kuopion Pysäköinti Oy	- Toripysäköinnin asiakasmäärät ovat kasvaneet 5,8% (+26 705 kpl) ajalla 1.1.-31.8.2019 verrattuna viime vuoteen. Koko vuoden tavoite on 8% kasvu. - Tilikauden tulostavoitteeksi oli asetettu 5 % tulosparannus vuoteen 2018 nähden. Tilikauden tulos 2018 oli tappiollinen 398 638 euroa. Tilikauden tulos 1.1.-31.8.2019 on 82,43% parempi kuin 1.1.-31.8.2018 (+185 521,56 €).
Kiint.Oy Kuopion keskuskenttä	- Kiinteistön kunnossapidossa on noudatettu suunnitelmia tavoitteen mukaisesti. - Taloudellinen tulostavoite 25 000 euroa ennustetaan toteutuvaksi. - Ylläpito- ja huoltotoiminnassa on pyritty huomioimaan resurssiviisaus ja ympäristönäkökulmat.
Kuopion Opiskelija-asunnot Oy	- Asuntokannan käyttöastetavoite on 96,5% ja toteutuma tilanteessa 31.8. on 96 % - Tilikauden tuloksen ennustetaan olevan tavoitteen mukaisesti positiivinen. - Asuinneliövelkatavoitteeksi asetettiin enintään 660 euroa/asm². Tavoite ei tällä hetkellä toteutu velan ollessa 681 euroa/asm².
Niiralan Kulma Oy	- Asuntokannan käyttöastetavoite 97 % ja toteutuma 31.8. tilanteessa on 96,8% - Asuinneliövelkatavoitteeksi asetettiin alle 579 euroa/asm². Toteutuma 31.8. 533 euroa/asm². - Omarahoitusosuus peruskorjausinvestoinneista on tällä hetkellä tavoiteltu (20%) - Kolmen ARA-kohteen rakentamisessa on huomioitu resurssiviisaus siten, että kiinteistöt tulevat olemaan energiatehokkaita passiivitaloja, sisältäen mm. aurinkokeräimet. - Yhtiö on mukana Kuopion kaupungin työllisyyspalveluiden koordinoimassa Taitopaja 2020 -hankkeessa
Savonia Ammatti-korkeakoulu Oy	- Nuorten tutkinto-opiskelijoiden ensisijaiset hakijat/aloituspaiikat- tavoite ei ole toteutunut. Tavoite oli kolme ensisijaista hakijaa/aloituspaiikat, mutta toteuma oli 2,53 hakijaa. - Siirtyminen Savilahden kampukselle on sujunut tavoitteiden mukaisesti. Savonian tilamäärä ja sitä kautta myös toimitilakustannukset vähenevät.
Servica Oy	- Asiakastytyväisyyskyselyä koskeva tavoite (>3,6) saavutettu, tulos 3,61. - Henkilöstökustannukset ovat kasvaneet suhteessa liikevaihtoon vastoin tavoitetta 1,9% - Yhtiö on mukana Kuopion kaupungin työllisyyspalveluiden koordinoimassa Taitopaja 2020 -hankkeessa - Ruokapalveluissa on tehostettu ja keskitetty elintarvike- ja ruokakuljetuksia sekä panostettu hävikkiruuan seurantaan ja jätteiden lajitteluun.

Kuopion kaupunki

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoimisto

24.9.2019

Kaikkia konserniyhteisöjä koskeviksi tavoitteiksi on asetettu:

- Kuopion kaupungin työllisyyden parantaminen
- resurssiviisaus ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteuttaminen.

Kaikkia liikelaitoksia koskeviksi tavoitteiksi on asetettu:

- resurssiviisas toimintatapa ja toimintatavan mahdollistaminen muille
- osallistuminen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja ennaltaehkäisyyn
- työhyvinvoinnin parantaminen (mittarina sairauspoissaolojen väheneminen)

Kaikkien konserniyhteisöjen odotetaan tukevan kaupungin strategian toteutusta. Talousarviossa on määriteltä, että tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan johdon katsauksessa.

Tarkastuslautakunnan havainnon mukaan konserniyhtiöt ja liikelaitokset ovat vähäisissä määrin arvioineet seurantaraportissa konserniyhteisöjä koskevien yhteisten tavoitteiden toteutumaa.

Sidonnaisuusilmoitukset

Sidonnaisuusilmoituksissa tapahtuneita muutoksia on käsitelty tarkastuslautakunnan kokouksissa säännöllisesti ja ne tuodaan vuosittain valtuustolle tiedoksi. Ajantasainen yhteenveto sidonnaisuuksista on nähtävissä kaupungin verkkosivuilla: <https://www.kuopio.fi/fi/sidonnaisuudet>

Sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuus on rajattu koskemaan kunnan keskeisiä luottamushenkilöitä ja johtavia viranhaltijoita. Luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista ilmoitusvelvollisia ovat:

- valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat
- kaupunginhallituksen jäsenet, varajäsenet, esittelijä
- omistajaohjausjaoston jäsenet, esittelijä
- lähidemokratiajaoston jäsenet, esittelijä
- lautakuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat, esittelijät
- kaupunkirakennelautakunnan sekä ympäristö- ja rakennuslautakunnan osalta myös jäsenet ja varajäsenet
- kaupunkirakennelautakunnan tiejaoston puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsen, varajäsenet ja esittelijä
- perusturva- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaoston puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

Tarkastuslautakunta suosittelee asianosaisia tarkastamaan omat sidonnaisuustietonsa ja päivittämään ne tarvittaessa.

Vuoden 2017 jälkiseurantaan ja vuoden 2018 havaintoihin saadut vastineet

Kaupunginhallitus on käsitellyt v. 2018 arviointikertomuksessa pyydyistä vastineista tehdyn yhteenvedon kokouksessaan 23.9.2019 ja päättänyt lähettää sen tiedoksi valtuustolle. Myös tarkastuslautakunta on merkinnyt vastineet tiedoksi.

Tarkastuslautakunta kiittää omalta osaltaan vastineista ja toteaa myönteisenä havaintona, että keskeisistä kehittämiskohteista on melko yhtenäinen käsitys.

Taulukot 2017 jälkiseurannan ja arviointivuoden 2018 havaintojen vastineista on esitetty seuraavilla sivuilla.

Arviointivuoden 2017 jälkiseuranta			
Keskeiset arviointihavainnot	Vastuualueen vastine	Tarkastuslautakunnan arvio	
Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen hoitotakuun toteutuminen. <i>Vuonna 2018 nuorten mielenterveyspalveluissa ja perheneuvolassa oli hoitotakuun ylittymisiä. Nuorten mielenterveyspalveluissa hoitotakuuaika on ylittynyt usean nuoren kohdalla muutamasta päivästä viikkoihin.</i>	Lasten ja nuorten mielenterveysyksikössä kolmen kuukauden hoitotakuuaika on ylittynyt muutamassa tapauksessa vuoden 2019 aikana. Molemmista yksiköissä on syntynyt jonoa, enimmillään noin 20 asiakasta (7.8.2019 tilanteessa nuorten tiimin jonossa 6 ja lasten tiimin jonossa 10 asiakasta). Palvelukapasiteettia on lisätty rekrytoimalla tilapäistä lisähenkilökuntaa.		Tarkastuslautakunnan mukaan hoitotakuun ylittymisiä on pyritävä välttämään. Tarvittava palvelukapasiteetin lisääminen nähdään hyvänä asiana.
Sähköiseen kokouskäytäntöön siirtyminen edelleen haastavaa. <i>Sähköiseen kokouskäytäntöön siirtymiseksi on lisätty laitekantaa, mutta käyttöönotto on edennyt vain muutamissa toimitelmissä.</i>	Kaupunginvaltuustossa ja kaupunginhallituksessa sähköinen kokouskäytäntö on osalla jäsenistä käytössä, osalle jäsenistä esityslistat toimitetaan paperisena. Perusturva- ja terveystalokunta siirtyy sähköiseen kokouskäytäntöön syksyn 2019 aikana. Keskusvaalilautakunnassa sähköinen kokouskäytäntö ei ole käytössä. Sähköistä kokouskäytäntöä ei ole ajateltu otettavan käyttöön alueellisesti toimivissa lautakunnissa eikä liikelaitoksissa.		Tarkastuslautakunta kannustaa sähköisten palveluiden käyttöön sekä paperittomaan kokouskäytäntöön ja muuhun työskentelyyn.
Vanhusten palveluasumisen jonotilanne. <i>Kaikki palveluasumisen tasot huomioiden vuonna 2018 jonottajia palveluasumiseen oli noin 100 henkilöä ja vuonna 2019 määrä on noin 80.</i>	Vuoden 2019 aikana vanhusten asumisen jonotilannetta on saatu purettua suunnitelmallisesti. Yksityisten toimijoiden uudet asumisyksiköt otetaan käyttöön tämän syksyn aikana ja tämä lyhentää jonoa. Jonossa oli 85 asiakasta (22.7.2019). Pitkään yli 3 kuukautta odottaneiden osuus on pudonnut vuoden 2019 aikana 63 odottajasta 31 odottajaan. Tavoitteena on 60-70 hengen jono, jolloin odotusaika asumispalveluun on noin 2 kuukautta.		Jonojen purkamiseksi on tehty toimenpiteitä. Tarkastuslautakunta seuraa edelleen jonotilanteen kehittymistä.
Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentäminen. <i>Työllistämiseen voidaan edelleen satsata paremmin erityisesti konserniyhtiöissä.</i>	Vuoden 2019 talousarviossa liikelaitoksille on asetettu tavoite osallistua pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja ennaltaehkäisyyn ja konserniyhteisölle tavoite parantaa Kuopion työllisyyttä. Työllisyyspalvelu käynnisti vuoden 2018 lopussa ESR-rahoitteisen Taitopajat -hankkeen, jossa ovat mukana Servica Oy ja Niiralan Kulma Oy. Hankkeessa nämä tarjoavat valmentavaa työtä (ns. työtaitopaja) pitkäaikaistyöttömille. Mestarin kanssa on käynnistetty vastaavanlaisen yhteistyömallin kehittäminen. Lisäksi työllisyyspalvelun asiakkaille etsitään työ- ja työkokeilupaikkoja muista konserniyhteisöistä.		Pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt ja työmarkkinatuen kuntaosuus on pienentynyt. Työllisyyden parantaminen tulisi nähdä selkeästi koko konsernin yhteisenä asiana.
Henkilöstön työhyvinvointia lisäävät toimenpiteet ja sairauspoissaolojen vähentämistavoitteet <i>Sairauspoissaolojen vähentäminen on haastavaa. Pienten yksiköiden yksittäiset pidempiaikaiset poissaolot vaikuttavat merkittävästi henkilötyövuosikohtaiseen kertymään.</i>	Työhyvinvoinnin kehittämiseen on varattu erillinen 150.000 euron määräraha vuosina 2018 ja 2019. ESR-hanke "Yhdessä Työhyvinvointia - kokeiluilla uusia toimintamalleja" on käynnissä 1.5.2018 - 31.10.2020. Hankkeessa on pilottikohteina työyksiköitä kattaen yhteensä lähes 500 työntekijää. Työhyvinvointia tukevia ohjeita ja toimintamalleja on päivitetty ja uudistettu, mm. aktiivisen aikaisen tuen toimintamalli, etätyöohje ja korvaavan työn toimintamalli.		Elokuun 2019 henkilöstöraportin mukaan sairauspoissaolot ovat hieman vähentyneet, mutta tavoitteeseen 2pv/htv ei päästä.

Taulukon selitteet: Etenee Ei etene tai etenee hyvin hitaasti Etenee osittain

Arviointivuoden 2018 havainnot			
Keskeiset arviointihavainnot	Vastuualueen vastine	Tarkastuslautakunnan arvio	
Strategisten toimenpideohjelmien loppuunsaattaminen helpottaisi strategian jalkauttamista. <i>Strategian jalkauttamisen kannalta olisi tärkeää, että toimenpideohjelmat valmistuvat mahdollisimman pian.</i>	Strategian toimenpideohjelmat, jotka ovat jatkuvasti päivittyviä välineitä, valmistuvat vasta kuluvana syksynä 2019. Alun perin asetettu tavoite saada ne valmiiksi heti strategian päivityksen jälkeen oli liian tavoitteellinen, koska valmistelua tehtiin muiden työtehtävien ohessa. Ohjelmaluonnokset ovat kuitenkin olleet käytössä ja palvelleet vuoden 2019 tavoitteiden ja mittareiden asettamista.		Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toimenpideohjelmien valmistuminen etenee hitaasti.
Strategisten tavoitteiden ja mittareiden tulee olla tavoitteita kuvaavia, yksiselitteisiä ja mitattavia. <i>Tarkastuslautakunta painottaa, että tavoitteiden ja niiden toteutumista kuvaavat mittarit tulisi olla sellaisia, että ne ovat yksiselitteisiä ja että niitä koskeva seurantatieto on vuositasolla saatavilla.</i>	Mittaroinnissa on aina parannettavaa. Mittareiden valinnan perusteena tulisi olla se, että mittari oikeasti kuvaa edetäänkö oikeaan suuntaan. Valitettavasti kaikkia mittaritietoja ei edelleenkään saada vuositasolla tai edellisen tilinpäätösvuoden tiedot saadaan niin myöhään, etteivät ne ehdi mukaan tilinpäätökseen. Mittaritietoa saadaan esim. erilaisista kyselyistä, joita toteutetaan joka toinen vuosi (kouluterveystutkimus, muuttajatutkimus yms.). Strategian tiivistetyt mittaritaulukot on tarkoitettu sisällyttää vuoden 2019 tilinpäätökseen.		Tarkastuslautakunnan mukaan mittareita tulee tarkastella vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä.
Kaupungin taloudellisen tilanteen haasteet. <i>Tilikauden tulosta parannettiin kertaerin. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että satunnaisien erien lisäksi kestävässä ja pitkäjänteisessä taloudenhoidossa tarvitaan myös kauaskantoisempia toimenpiteitä.</i>	Kuluvan vuoden ennakoitua suurempi alijäämäisyys ja vuoden 2020 talousarvion valmistelutilanne huomioiden kaupunginhallitus on 16.9.2019 päättänyt yhteistoimintamenettelyn käynnistämisestä. Tavoitteena on 10 miljoonan euron pysyväisluonteiset kululeikkaukset kahden seuraavan budjettivuoden aikana. Talouden sopeuttaminen vaatii tulopohjan, mm. maksujen ja verojen sekä toimintakulujen kuten esimerkiksi henkilötöyvuosien arviointia.		Tarkastuslautakunta tulee jatkossa seuramaan talouden sopeuttamistöiden vaikuttavuutta.
Maahanmuuttajille tarjottavien palvelut ovat pirstaleisia ja asiakasmäärä vähenee tulevaisuudessa. <i>Kiintiöpakolaisten määrä on laskeutunut huomattavasti viime vuosien aikana. Asiakasmäärän vähentyminen saattaa tulevaisuudessa vaatia palvelutason sopeuttamista tai palvelujen uudelleenorganisointia. Tarkastuslautakunnan mielestä maahanmuuttajille tarjottavat palvelut ovat pirstaleisia ja vastuut ovat hajautuneet usealle toimialalle.</i>	Maahanmuuttajayksikössä palveluaan jatkossa kiintiöpakolaisten lisäksi kaikki myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt ja perheet riippumatta siitä, tulevatko he osoitetuille kuntapaikoille vai muuttavatko kuntaan itsenäisesti. Uuden asiakasryhmän myötä asiakasmäärässä ei tapahdu vähennystä ainakaan seuraavaan kolmeen vuoteen, jonka Kuopio vastaa kotoutumisesta. Kaupungilla ei ole keskitettyä, yleistä palvelupistettä, joka palvelisi kaikkia maahanmuuttajia tai työperäisesti Kuopioon tulleita maahanmuuttajia. Laajoja kokonaisuuksia käsitellään kaupungin maahanmuuttajatoimijoita yhteen kokoavassa KV-kohtaamo-verkostossa.		Tarkastuslautakunnan mukaan maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi tulee tehdä mahdollisimman laajaa yhteistyötä. Vastuut ja prosessit tulee olla selkeitä.
Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja ohjeet. <i>Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden ja ohjeiden päivitystarpeita on seurattava säännöllisesti.</i>	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus kaippaa uusimista, missä yhteydessä nykyisiä toimintatapoja on hyvä tarkastella kriittisesti ja päivittää ajan tasalle. Tarvittavat keskustelut ja suunnitelmat sekä päätökset toimintamallin ja ohjeistuksen uusimistarpeesta käydään vuoden loppuun mennessä.		Tarkastuslautakunta seuraa toimintamallien ja ohjeistuksen uusimisen edistymistä.
Konserniyhteistyön tiivistämisen ja selkeä omistajan tahtotilan ilmaiseminen konserniyhteisöjen työnjaossa. <i>Tarkastuslautakunta toivoo selkeää omistajaohjausta siihen, että konserni toimii saumattomasti yhteistyössä ja roolit on selkeät eri konsernin toimijoiden välillä.</i>	Kuopion kaupunkikonserni on jo useiden vuosien ajan ollut suurien muutosten alaisena ja muutokset konsernirakenteissa jatkuvat myös tulevaisuudessa. Konserni on monimuotoinen ja konserniyhteistyön koordinoiminen vaatii jatkuvaa seuranta. Tilaa ja tuottajan yhteistyössä kaupunkiympäristön kunnossapitopalveluissa on todettu haasteita. Yhteistyö on kuitenkin kehittynyt viime vuosina. Yhteistyön kehittämiseksi on lisätty foorumeja, joilla asioita ennaktoivasti valmistellaan.		Tarkastuslautakunta suosittaa varamaan konserniohjaukseen ja konserniyhtiöiden seurantaan riittävät resurssit.